

МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПЕНІТЕНЦІАРНОЇ СЛУЖБИ

Юридичний факультет
(назва факультету)

Кафедра гуманітарних та соціально-економічних дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

(назва навчальної дисципліни)

для підготовки фахівців на третьому рівні вищої освіти
(назва рівня та ступеня вищої освіти)

за освітнім рівнем «доктор філософії»

з галузі знань 08 «Право» зі спеціальності 081 «Право»
(код і назва спеціальності)

Чернігів – 2017

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань	Вибіркова	
	Напрямок підготовки <u>081</u> <u>“Право”</u>		
Розділів - 2		Рік підготовки:	
		1-й	
		Семестр	
		1-й	
Загальна кількість годин - 90	Третій рівень вищої освіти – доктор філософії	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 1,5 год. самостійної роботи аспіранта – 1,5 год.		16.	
		Практичні, семінарські	
		16 год.	
		Самостійна робота	
		58 год.	
		Індивідуальні завдання:	
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 50 : 50

2. Програму навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» складено відповідно до програми підготовки доктора філософії на третьому рівні вищої освіти з галузі 08 «Право» спеціальності 081 «Правознавство».

Предметом вивчення навчальної дисципліни є загальні закономірності, методи, прийоми наукового дослідження та організація роботи науковця.

Програма навчальної дисципліни складається з таких розділів:

1. Теоретичні основи науки та наукової діяльності.
2. Технологія проведення наукових досліджень.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Методологія наукових досліджень» є формування у слухачів наукового світогляду, цілісного уявлення про методологію наукового дослідження та навичок практичного застосування конкретних методів наукового пошуку у професійній діяльності, формування системи теоретичних і практичних знань в галузі права, проведення і методологія наукових досліджень, філософських і організаційних засад наукової діяльності; вивчення принципів і методів управління і реалізації наукових досліджень, організації праці дослідника, етики і моралі науки; набуття практичних навичок організації дослідження, оприлюднення і реалізація результатів наукового дослідження.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни «Методологія наукових досліджень» полягають у наступному:

- ознайомити з наукою як системою знань, формами її організації і управління, системою підготовки наукових кадрів в Україні;
- дати уявлення про методологію наукових досліджень як інструментарій і як науку про методи і області їх застосування в науковій діяльності;
- розкрити значення і сутність інформаційного забезпечення наукової діяльності; ознайомити з організаційними засадами наукових досліджень;
- дати уявлення про етапи організаційно-методичної підготовки наукового дослідження;
- ознайомити з методикою експериментальних досліджень;
- ознайомити з формами апробації і реалізації наукових досліджень; дати уявлення про ефективність наукової діяльності і методик її визначення; розкрити роль і принципи наукової організації праці у науковій діяльності.

В результаті вивчення дисципліни аспіранти мають володіти наступними компетенціями:

- **Загальнонаукові компетенції:** здатність до наукового пізнання на основі системного, синергетичного підходів, використання інформаційно-комунікаційних технологій у професійних дослідженнях.
- **Інструментальні компетенції:** Знання законів, методів та методик

проведення наукових та прикладних досліджень. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, компетентність у пошуку, обробленні та критичному аналізі різних інформаційних джерел.

- **Загально-професійні компетенції:** Здатність критично сприймати і аналізувати чужі думки та ідеї, шукати власні шляхи вирішення проблеми, рецензувати публікації та автореферати, проводити критичний аналіз власних матеріалів.

- **Спеціалізовано-професійні компетенції:** здатність застосовувати та переносити: знання конкретних наук (за фахом і спеціалізацією); знання про методологію досліджень, здатність до організації праці на науковій основі; готовність до здійснення дослідницької діяльності; здатність і готовність виконувати концептуалізацію і операціоналізацію основних базових понять та категорій дослідження; здатність і готовність збирати та узагальнювати теоретичну та емпіричну інформацію для наукового дослідження.

1.3. Згідно з вимогами програми здобувачі третього рівня вищої освіти повинні:

знати:

- філософські основи науки як суспільного усвідомлення реальності;
- сутність сучасних проблем методології науки;
- методологічні основи проведення наукових досліджень;
- нормативно-правову базу та її роль у науковому дослідженні;
- методи аналізу і побудови наукових теорій в галузі права;
- методи інформаційної підтримки наукового дослідження; організацію і планування науково-дослідної роботи;
- порядок і основні етапи організації наукового дослідження;
- теоретичні положення підготовки публікації у міжнародних рецензованих виданнях;
- структурування наукової публікації відповідно до вимог міжнародних наукометричних баз (наприклад, Web of Science, Scopus, Web of Knowledge, Astrophysics, PubMed, Mathematics, Chemical Abstracts, Springer, Agris, GeoRef, та ін.).

вміти:

- планувати наукове дослідження;
- висувати і перевіряти наукові гіпотези;
- робити науковий опис об'єкта дослідження;
- обґрунтовувати методи дослідження, використовувати Інтернет-простір та Інтернет-ресурси науки;
- оцінювати результати наукового дослідження; використовувати знання з методології наукових досліджень у процесі підготовки дисертаційного дослідження, забезпечувати організаційну підготовку наукового дослідження;
- застосовувати на практиці загальнонаукові, конкретно-наукові і спеціальні методи наукового дослідження;
- використовувати різні форми апробації і впровадження у практику

власних результатів наукових досліджень;

- зміст і порядок розрахунків основних кількісних науко метричних показників ефективності наукової діяльності (індекс цитування, індекс Хірша (h-індекс), імпакт-фактор (IF)).

Набуті знання та вміння необхідні для:

- глибокого розуміння сутності і значення наукових досліджень як інструменту одержання знань в інформаційному середовищі, зняряддя пізнання та соціальної інституції;

- вироблення нових наукових парадигм, самопідготовки, написання дисертаційного дослідження, наукових статей, доповідей;

- використання методик та технологій наукового пошуку, підготовки до самостійної наукової діяльності;

- застосування загальнонаукових та спеціальних методів збору інформації, аналізу наукових публікацій, огляду сучасного стану та перспектив проведення досліджень в галузі права та подання їх результатів;

- організації та проведення аналітичної та дослідницької наукової роботи із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

На вивчення навчальної дисципліни заплановано 90 годин, 3 кредити ЄКТС.

3. Структура навчальної дисципліни.

Розділ 1. Теоретичні основи наукової діяльності.

Тема 1. Наука і наукове мислення.

Підходи до визначення науки. Предмет науки. Ознаки науки як специфічної діяльності. Основні функції науки: пізнавальна, розвиваюча, практично орієнтована. Завдання, що поставлені перед наукою. Наукознавство як вчення про загальні закономірності розвитку й функціонування науки як системи знань. Структура науки та її елементи. Класифікація науки. Основні наукові галузі. Періодизація розвитку науки. Революції у науці. Напрями сучасного розвитку науки. Підготовка наукових кадрів.

Поняття про наукові факти. Поняття наукової проблеми: визначення проблемної ситуації, постановка проблеми, класифікація проблем. Характеристика гіпотези та її сутність. Структура гіпотези. Види гіпотез. Етапи розробки гіпотези. Вимоги, що висуваються до формулювання наукових гіпотез. Загальна характеристика й визначення наукової теорії. Функції теорій. Класифікація наукових теорій. Структура наукових теорій. Принципи побудови теорій.

Тема 2. Концептуальні основи наукового пізнання

Відмінність наукового пізнання від звичайного, художнього та інших способів опанування реальної дійсності. Основні ознаки наукового пізнання. Дисциплінарний та міждисциплінарний аналіз науки. Специфіка філософсько-

методологічного дослідження науки. Позитивізм – неопозитивізм – постпозитивізм як світогляд і методологія наукового пізнання.

Передумови наукового мислення і діяльності. Операції мислення: аналіз, синтез, порівняння, класифікація, узагальнення, конкретизація, абстрагування. Види мислення: інтуїція, медитація, рефлексія (ситуативна, ретроспективна, проспективна). Необхідні методи конкретного наукового пояснення.

Наукове і ненаукове знання. Види наукового знання. Філософсько-методологічні основи наукового пізнання: умоглядно-філософський та позитивістський підходи. Позитивізм і неопозитивізм. Епістемологія або гносеологія.

Поняття синергетики й евристики. Взаємозв'язок епістемології і соціальної філософії. Принципи синергетики.

Універсальні методи і загальні принципи наукового пізнання: метафізика і діалектика.

Тема 3. Наукове дослідження та методика його виконання.

Поняття об'єкта та предмета наукового дослідження. Прості та складні об'єкти. Поняття про метод, методологію та рівні наукового дослідження. Критерії відбору об'єкта дослідження.

Змістовна і формалізована методологія. Види змістовної методології: філософська, загальнонаукова, конкретно наукова. Фундаментальні (теоретичні) та прикладні дослідження.

Типологія методів наукового пізнання: філософські, загальнонаукові, загально логічні, емпіричні та теоретичні.

Особливості наукового дослідження в галузі права: ознайомлення з проблемою дослідження та обґрунтування актуальності вибору теми; вибір об'єкта й обґрунтування предмета дослідження та постановка його мети; аналіз стану розробленості проблеми дослідження та постановка його завдань; висування гіпотези та розробка теоретичних передумов проведення дослідження; розробка програми й методики та постановка окремих питань експериментального дослідження; безпосереднє виконання теоретичного чи експериментального дослідження; обробка й аналіз результатів експериментального дослідження і визначення їхньої надійності (достовірності); практична апробація ефективності результатів дослідження та їхнє узагальнення; оформлення наукової роботи за результатами дослідження, її публікація та захист.

Розділ 2. Технологія проведення наукових досліджень.

Тема 4. Технологія дослідницької роботи.

Основні етапи наукового дослідження і логіка їх пізнавального пошуку. Виявлення, формування і постановка наукової проблеми як однієї з форм наукового знання. Практичні та теоретичні причини, що зумовлюють постановку проблеми. Сутність, характер і шляхи вирішення наукової проблеми.

Виявлення і нагромадження фактів дійсності – важливий етап у науковому дослідженні. Поняття про факти дійсності, їх види та зміст. Відмінність між фактом-подією та науковим фактом. Логіка виявлення фактів дійсності, їх пояснення та узагальнення.

Формування та обґрунтування наукових гіпотез як процес поглиблення наукового дослідження. Види гіпотез та їх роль у дослідженні явищ і процесів реальної дійсності. Значення гіпотез у прогнозуванні розвитку матеріального та духовного світу.

Формування наукової теорії – основний етап у процесі наукового дослідження. Поняття наукової теорії, її сутності та структури. Ознаки і функції наукової теорії. Роль теорії у формуванні та розвитку знань, науки, наукової картини світу. Наука як особливий вид духовного виробництва, пізнавальної діяльності вчених.

Тема 5. Рівні та методи наукового дослідження

Рівні наукового дослідження: емпіричний і теоретичний, їх відмінність за предметом, методами і формами наукового знання.

Рівні наукових досліджень: теоретичний, емпіричний, експериментально-теоретичний, методологічний та мета теоретичний. Теоретичні знання: проблема, гіпотеза, теорія, концепція, парадигма, наукова картинка світу.

Складові сучасної методології науки: вихідні підстави, ідеалізований об'єкт, логіка теорії, філософські установки і соціальні цінності.

Методи теоретичного рівня наукових досліджень: метод сходження від абстрактного до конкретного, гіпотетико-дедуктивний, аксіоматико-дедуктивний, уявний експеримент.

Методи емпіричного рівня наукового дослідження: методи спостереження, порівняння, виміру та опису.

Тема 6. Організація науково-дослідної роботи аспіратів

Обґрунтування вибору теми дисертаційного дослідження. Оцінка стану розробки теми вітчизняними та закордонними вченими, визначення мети дослідження та формування завдань, відповідність теми дисертаційного дослідження тематиці кафедри та Академії, закріплення наукового керівника, очікувані наукові та практичні результати.

Планування наукової діяльності аспіранта. Складання індивідуального плану роботи аспіранта. Складання щорічного робочого плану аспіранта.

Підготовка та складання кандидатських іспитів. Порядок атестації аспіранта.

Загальні положення організації наукової діяльності для здобувачів, які працюють над дисертаційним дослідженням поза аспірантурою.

Тема 7. Інформаційне забезпечення наукових досліджень

Інформаційний підхід у методології пізнання. Наукова інформація та її джерела. Поняття наукової інформації. Види та вимоги до наукових видань:

автореферат, дисертації, препринт, збірник наукових праць, матеріали наукової конференції, тези доповідей наукової конференції, науково-популярне видання.

Технологія роботи з науковою літературою. Особливості збирання, обробки та інтерпретації інформації.

Тема 8. Оформлення результатів наукових досліджень та їх впровадження у практику.

Систематизація результатів дослідження. Види систематизації результатів дослідження та їх зміст. Взаємозв'язок завдання – новизни та висновків дисертаційного дослідження. Докази гіпотези, висновки та рекомендації, науковий експеримент, коригування попередніх пропозицій, літературний огляд дослідження. Викладення висновків та рекомендацій у формі реферату, наукової статті, тез доповіді, звіту про виконану науково-дослідну роботу. Підготовка та оформлення наукової статті за результатами дослідження. Звіт про науково-дослідну роботу.

Впровадження результатів закінчених досліджень та розрахунок їх ефективності. Продукція наукових досліджень: теоретичні і науково-методологічні дослідження, методики, рекомендації. Кінцеві результати науково-дослідної роботи, місце і форми їх застосування. Порядок впровадження результатів науково-дослідних розробок в практичну діяльність органів та установ кримінально-виконавчої системи.

Ефективність результатів наукових досліджень та її критерії. Економічна та соціальна ефективність.

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Наука і наукове дослідження.	2
2.	Концептуальні основи наукового пізнання.	2
3.	Наукове дослідження і методика його виконання.	2
4.	Технологія дослідницької роботи.	2
5.	Рівні та методи наукового дослідження.	2
6.	Організація науково-дослідної роботи аспірантів.	2
7.	Інформаційне забезпечення наукових досліджень.	2
8.	Оформлення результатів наукових досліджень та їх впровадження у практику.	2
	Всього	16

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Наука і наукове дослідження.	6
2.	Концептуальні основи наукового пізнання.	6
3.	Наукове дослідження та методика його виконання.	8
4.	Технологія дослідницької роботи.	8
5.	Рівні та методи наукового дослідження.	8
6.	Організація науково-дослідної роботи аспірантів.	6
7.	Інформаційне забезпечення наукових досліджень.	8
8.	Оформлення результатів наукових досліджень та їх впровадження у практику.	8
	Всього	58

7. Методи навчання

Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

- словесні методи навчання: пояснення, розповідь, інструктаж щодо виконання самостійної роботи, лекція: інформаційна, проблемна, а також лекція-візуалізація, розгорнута бесіда у формі запитань та відповідей, робота з літературою, виступи з доповідями та рефератами;
- наочні методи навчання: мультимедійні презентації;
- індивідуально-дослідна робота.

Методи стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності: дискусія, полеміка, обмін думок, ситуаційні задачі, створення нестандартних ситуацій, ситуаційно-рольові ігри, використання досвіду з практики науковців Академії.

8. Методи контролю

Поточний контроль знань аспірантів здійснюється під час проведення семінарських (практичних) занять з метою одержання інформації про якість засвоєння пройденого матеріалу. Формами перевірки знань, вмінь та навичок аспірантів є: усне та письмове опитування, виконання тестових завдань.

Підсумковий контроль з дисципліни проводиться у формі заліку.

Перелік питань для здачі заліку:

1. Поняття знання та пізнання. Форми пізнання.
2. Поняття та ознаки науки. Складові науки
3. Виникнення науки та періодизація її історії.
4. Історичні та сучасні спроби класифікації наук.
5. Нормативи науки.
6. Критерії науковості.
7. Наукова істина та верифікація наукового знання.
8. Проблема, гіпотеза, теорія як форми наукового пізнання. Закон як ключовий елемент наукової теорії.
9. Особливості соціально-гуманітарного пізнання.
10. Предмет юридичної науки.
11. Класифікація юридичних наук. Предмет галузевих юридичних наук.
12. Поняття та функції наукового метода. Розвиток наукової методології.
13. Діалектичні принципи та закони у юридичних наукових дослідженнях.
14. Емпіричні методи у юридичних наукових дослідженнях.
15. Теоретичні методи у юридичних наукових дослідженнях.
16. Історико-правовий метод.
17. Формально-юридичний метод.
18. Порівняльний метод у праві.
19. Дефініції в праві.
20. Завдання наукового дослідження та вибір теми наукового дослідження.
21. Основні форми науково-дослідної роботи.
22. Форми підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів.
23. Наукові ступені, вчені звання та порядок їх присудження.
24. Наукові видання та їх види.
25. Національна система науково-технічної інформації.
26. Оформлення наукових та науково-прикладних результатів наукових досліджень.
27. Забезпечення авторських прав у наукових дослідженнях.
28. Науково-метричні бази та їх значення.
29. Документована і недокументована наукова інформація.
30. Способи (канали) та форми передачі (обміну) наукової інформації.
31. Характеристика та загальний зміст наукового дослідження.
32. Наукова інформація та принципи її обробки у кваліфікаційному дослідженні.
33. Науковий текст та його основні елементи.
34. Наукова мета та завдання.

35. Основні структурні елементи наукової роботи.
36. Стаття як жанр наукової комунікації.
37. Специфіка наукового реферування.
38. Комунікативні особливості наукового тексту.
39. Анотація і реферат, їх відмінності. 20.
40. Принципи наукової етики. Наукове дослідження та авторське право.
41. Особливості складання літературного огляду. 23. Схеми та структура наукового аналізу.
42. Наукова доповідь та наукове повідомлення, мета, завдання, відмінності.
43. Принципи складання анотації.
44. Тези як науковий жанр. Порядок написання тез.
45. Наукове дослідження і принципи авторського права.
46. Структура наукового звіту.
47. Види і форми наукових публікацій.
48. Результати теоретичного і практичного (експериментального) досліджень, специфіка їх оформлення.
49. Роль особистості вченого в науці.
50. Планування і раціональна організація праці науковця.

Порядок оцінювання знань аспірантів:

№ з/п	Вид навчальної діяльності	Кількість балів
1	Робота на лекції	2
2	Робота на семінарському занятті всього	до 6
	відповідь на семінарському занятті	3
	доповнення на семінарському занятті	1,0
	виконання завдань самостійної роботи, реферативні повідомлення	2,0
3	Тестовий контроль	11
6	Залік	до 25

Робота на лекції передбачає сприйняття та засвоєння теоретичного курсу, а також фіксацію основних його положень (конспектування). Нарахування балів за роботу на лекціях відбувається шляхом перевірки конспектів лекцій. При тому оцінюється: повнота, охайність і грамотність ведення конспекту лекцій; відтворення лекційних матеріалів під час виконання тестового контролю. Наявність усіх компонентів роботи на лекціях може бути оцінено за весь курс 8 балів. За недостатньо повне відображення лекційного матеріалу у конспекті, систематичні пропуски лекційних занять, аспіранту за даний вид навчальної роботи, бали нараховуються лише в частині законспектованих лекцій.

Відповідь на семінарському занятті оцінюється за наступними критеріями:

3 бали – повному обсязі опрацював програмний матеріал, основну і додаткову літературу, має глибокі й міцні знання, упевнено оперує набутими знаннями у вирішенні завдань, робить аргументовані висновки, може вільно висловлювати власні судження і переконувати інших, здатний презентувати власне розуміння питання.

2 бали – володіє навчальним матеріалом, формулює нескладні висновки, може узагальнювати набуті знання і частково застосовувати їх у вирішенні завдань, аргументація на достатньому рівні.

1 бал – загалом самостійно відтворює програмний матеріал, може дати стислу характеристику питання, але у викладеному матеріалі є істотні прогалини, є певні неточності як у відтворенні матеріалу, так і у висновках, аргументація низька, використання набутих знань у вирішенні завдань на низькому рівні.

Доповнення на семінарському занятті (1 бал) передбачає стислий виступ (повідомлення) у розвиток положень, висловлених доповідачем. Доповнення не повинно повторювати аргументацію та фактичний матеріал доповідача. Цінність доповнення пролягає у вмінні привернути увагу до тих аспектів обговорюваного питання, що не знайшли свого висвітлення у виступі доповідача. При оцінюванні доповнень їх кількість не має значення.

Виконання завдань на самостійну роботу оцінюється за наступними критеріями:

– наявність матеріалу для висвітлення питань винесених на самостійну роботу.

Реферативне повідомлення оцінюється за наступними критеріями: відповідна форма, грамотність, охайність, науковість, достатня кількість використаної літератури (не менше 10 джерел). За наявності всіх компонентів реферат отримує 2 бали; обмежена кількість використаної літератури (5 джерел і менше) – 1 бал.

Тестовий контроль проводиться за підсумками вивчення розділів навчальної дисципліни та дає змогу визначити рівень теоретичних знань з курсу. Тестування проводиться в письмовому виді або з використанням комп'ютерних технологій.

Під час написання тесту, наявність допоміжних матеріалів не допускається. У випадку списування тестування припиняється. Тест вважається складеним, якщо виконано не менше 61 % завдань.

Підсумковий контроль якості засвоєння знань курсантами з навчальної дисципліни “Методологія наукових досліджень”.

Питання для складання заліку адекватно відображають зміст усього навчального матеріалу дисципліни.

Складання заліку. У випадку, якщо аспірант впродовж семестру набрав менше 60 балів, він повинен складати залік з метою підвищення свого рейтингу.

9. Розподіл балів, які отримують аспіранти

Поточне навчання та самостійна робота								Тестовий контроль	Залік	Сума
Розділ 1			Розділ 2.					11	25	100
Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7.	Тема 8			
8	8	8	8	8	8	8	8			

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
64-74	D	задовільно
60-63	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Методичне забезпечення

1. Програма навчальної дисципліни з “Методологія наукових досліджень”;
2. Робоча програма навчальної дисципліни “Методологія наукових досліджень”;
3. Методичні рекомендації для проведення лекцій з дисципліни “Методологія наукових досліджень”;
4. Плани семінарських (практичних) занять;
5. Методичні рекомендації для підготовки та проведення семінарських занять;
6. Методичні рекомендації для самостійної роботи з дисципліни “Методологія наукових досліджень”;
7. Питання для підготовки до заліку з дисципліни “Методологія наукових досліджень”.

11. Рекомендована література:

А.Основна:

1. Бірта Г.О. методологія і організація наукових досліджень. [текст] : навч. посіб. / Г.О.Бірта, Ю.Г.Бургу –К.: «Центр учбової літератури», 2014 -142с.
2. Корягін М. В. Основи наукових досліджень : навч. посібник / М. В. Корягін, М. Ю. Чік. – К.: Алерта, 2014. – 622 с.
3. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник / Б. І. Мокін, О. Б. Мокін. – Вінниця : ВНТУ, 2014. – 180 с.
4. Основи наукових досліджень : науково-допоміжний бібліографічний покажчик / Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, Наукова бібліотека; укладачі: І. О. Железняк, В. В. Косенко ; редактор В. В. Косенко; передмова В. В. Косенко. – Суми : СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2014. – 284 с.
5. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. С 40 Методологія науково-педагогічних досліджень: Підручник / С.О.Сисоєва, Т.Є.Кристопчук. – Рівне: Волинські обереги, 2013. – 360 с.
6. Чорновол-Ткаченко О.О. Основи наукових досліджень : навчальний посібник / О. О. Чорновол-Ткаченко – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2014. – 156 с.
7. Чмиленко, Ф.О. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» [Текст] / Ф.О. Чмиленко, Л.П. Жук. – Д.: РВВ ДНУ, 2014. – 48 с.
8. Шишкіна Є.К., Носирев О.О. Методологія наукових досліджень [Текст]: навч. посіб. / Є.К. Шишкіна, О.О. Носирев. – Х.: Вид-во «Діса плюс», 2014. – 200 с.

Б.Додаткова.

1. Афанасьєв А. О. Основи наукових досліджень : навч. посібн. / А. О. Афанасьєв, Є. В. Кузькін. – Х. : Вид. ХНЕУ, 2005. – 96 с.
2. Білуха М. Т. Методологія наукових досліджень / М. Т. Білуха. – К. : АБУ, 2002. – 480 с.
3. Баскаков А. Я., Туленков Н. В. Методология научного исследования : учебн. пособ. / А. Я. Баскаков, Н. В. Туленков. – К. : МАУП, 2004. – 216 с.
4. Демківський А. В. Основи методології наукових досліджень [Текст] : навч. посібн. / А. В. Демківський, П. І. Безус. – К. : Акад. муніцип. упр., 2012. – 276 с.
5. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація) : навч. посібн. ; за ред. А. А. Мазаракі. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т., 2010. – 280 с.
6. Єріна А. М. Методологія наукових досліджень / А. М. Єріна. – К. : Центр навч. лри, 2004. – 212 с.
7. Клименюк О. В. Методологія та методи наукового дослідження: навч. посібн. / О. В. Клименюк. – К. : Міленіум, 2005. – 186 с.
8. Краус Н. М. Методологія та організація наукових досліджень [Текст] : навч.-метод. посібн. / Н. М. Краус ; Полтав. нац. техн. ун-т ім. Ю. Кондратюка, каф. екон.теорії та регіон. економіки. – Полтава : Оріяна, 2012. – 180 с.
9. Лудченко А. А. Основы научных исследований : учебн. пособ. / А. А. Лудченко, Я. А. Лудченко, Т. А. Примак. – К. : "Знання", КОО, 2000. – 114 с.
10. Методологія наукових досліджень [Текст] : навч. посібн. / В. П. Волков, М. А. Подригало, О. П. Кравченко та ін. ; Харк. нац. автомоб.-дорож. ун-т та ін. – Луганськ : СНУ, 2009. – 351 с.
11. Методологические вопросы науковедения [Текст] : сборник научных трудов / [В. И. Оноприенко, Б. А. Малицкий, Л. В. Рыжко и др.]; ред. : В. И. Оноприенко ; Нац. акад. наук Украины, Центр исслед. науч.- техн. потенциала и истории науки им. Г. М. Доброва. – К. : УкрИНТЭИ, 2001. – 329 с.
12. Пушкар О. І. Основи наукових досліджень : конспект лекцій для студентів усіх форм навчання / О. І. Пушкар, О. А. Єрмоленко. – Х. : Вид ХНЕУ, 2005. – 88 с.
13. Романчиков В. І. Основи наукових досліджень : навч. посібн. / В. І. Романчиков. – К. : ІЗМН, 1997. – 248 с.

14. Рузавин Г. И. Методология научного исследования / Г. И. Рузавин. – М. : ЮНИТИ, 1999. – 317 с.

15. Стеченко Д. М. Методология наукових досліджень [Текст] : підручник / Д. М. Стеченко, О. С. Чмир. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К. : Знання, 2007. – 245с.

16. Фареник С. Логіка і методологія наукового дослідження / С. Фареник. – К. : Вид. УАДУ, 2000. – 340 с.

17. Чупріна Н. В. Методологія сучасних наукових досліджень [Текст] : навч. посібн. для студ. вищ. навч. закл. / Н. В. Чупріна ; Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. – К. : КНУТД, 2009. – 246 с.

18. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідної діяльності : підручник / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – К. : Знання- прес, 2002. – 296 с.

20. Юринєць В. Є. Методологія наукових досліджень [Текст] : навч. посібн. / В. Є. Юринєць ; Львів. нац. ун-т ім. І. Франка. – Львів : ЛНУ, 2011. – 179 с.

Ресурси мережі Інтернет

1. Все об управлении персоналом [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.hr-expert.net>.

2. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.kiev.ua>; <http://www.nau.kiev.ua>; <http://www.ukrpravo.kiev.com>; <http://www.liga.kiev.ua>.

3. Методологія науки [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.interpedagogika.ru>.

4. Методологія науки – Fajr [Електронний ресурс]. – Режим доступу : sites.google.com/site/fajrru/Home/scientific.

5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nbuv.gov.ua>.

6. Національна парламентська бібліотека України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.nplu.kiev.ua>.

7. Сообщество профессионалов hr-portal [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.hr-portal.ru>.

8. Чернігівська державна наукова бібліотека ім. Короленка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://ru.wikipedia.org/>.

9. Центр исследований и статистики науки [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.csrs.ru/>.